

Informace a argumenty

Rozšíření pravomocí NKÚ

Ke sněmovním tiskům č. 43 (novela Ústavy)
a č. 610 (prováděcí zákon)

Proč zákon?

Proč je potřeba nový zákon a co přinese?

Podpora poslanců

K čemu se poslanci zavázali?

Aktuální návrh

Co je v návrhu a jaká je jeho historie?

Změna návrhu?

Pozměňovací návrhy a naše argumenty.

Zahraniční praxe

Jak zákon funguje jinde?

FAQ

Časté otázky, nejasnosti, dezinformace.

Co přinese nový zákon a proč je potřeba?

- **Umožní nezávislou externí kontrolu hospodaření s majetkem firem vlastněných státem, kraji či obcemi** (výdaje těchto firem v roce 2012 cca 622 miliard Kč) a **hospodaření s veřejnými prostředky v krajích a obcích** (výdaje v roce 2012 cca 381 miliard Kč).

NKÚ kontroluje:

240 miliard
ročně v rozpočtu státu
(nemandatorní výdaje)

NKÚ nekontroluje:

622 miliard
ročně u ovládaných firem

NKÚ nekontroluje:

240 miliard
ročně v krajích o obcích

- NKÚ nyní kontroluje prostředky ve výši cca 1,2 bilionu Kč, ovšem 80 % v současnosti kontrolovaných výdajů státu jsou výdaje, které státem musí být vynaloženy (důchody, dávky, platy zaměstnanců) a u kterých prakticky „není co kontrolovat“. Po přijetí zákona bude možné kontrolovat cca 2,4 bilionu Kč.
- **Korupcí a klientelismem jsou podle výroční zprávy BIS za rok 2012 zasaženy jak kraje, velká města i malé obce, tak státní a samosprávné firmy.** Ve firmách vlastněných státem podle BIS dochází k „systematickému obohacování“ díky „úzkým vazbám“ mezi managementem a zástupci státu v dozorčích radách, které neplní svou kontrolní funkci.

V řadě měst jsou vlivové skupiny schopny zasahovat do rozhodování zastupitelstev a eliminovat vliv funkcionářů samosprávy, kteří jim nevycházejí vstříc. Vznikají vlivové skupiny, které tvoří podnikatelé, investoři, současní a bývalí zastupitelé a někdy i zaměstnanci magistrátu. Typické jsou prodeje, pronájmy, privatizace, na kterých profitují firmy nebo osoby, které jsou napojené na tato uskupení.

Jan Šubert,
mluvčí BIS

- **Přispěje k úsporám veřejných prostředků a omezení korupčních praktik a klientelismu ve veřejné správě.** Už samotná hrozba kontroly by měla sloužit jako prevenční prvek. Nezávislost kontroly NKÚ a veřejnost kontrolních závěrů pak otvírá značný prostor pro odhalení protiprávního jednání i nápravu. NKÚ bude mít možnost provést kontrolu v případech, kde bude důvodné podezření z nezákonného rozhodnutí či přímo korupčního jednání – např. v mediálně zmapovaných kauzách.

Bez kontroly zde existuje veliký korupční potenciál, kdy mohou být tyto ... prostředky nelegálně odváděny zpět k samotným politikům nebo politickým stranám, proto nová [kontrolní] pravomoc NKÚ ... je více než nutnost.

sborník Národní
ekonomické rady vlády

- **Přínos kontroly NKÚ je zejména v tom, že se jedná o jediný nezávislý externí auditní orgán.** Narozdíl od tzv. interních (např. ministerských) kontrol může zaručit objektivní a politicky neutrální informace o hospodaření s veřejnými prostředky, jejichž závěry jsou veřejné.
- **Rozšíření kontrolních pravomocí se opírá o požadavky Limské deklarace,** která je významným a všeobecně uznávaným dokumentem Mezinárodní organizace kontrolních úřadů (INTOSAI). V souladu s jejím doporučením postupují mimo jiné nejvyšší kontrolní instituce všech sousedních zemí.

Auditu nejvyšších auditních institucí mají podléhat veškeré operace s veřejnými prostředky, bez ohledu na to, zda a jakým způsobem se odrážejí v národním rozpočtu.

Limská deklarace,
mezinárodní standard
pro NKÚ

- **Jedná se o prioritu již druhé vlády**, přičemž návrh obdobný současnému byl vládou zpracován již v roce 2011.
- **Významné nedostatky v současné kontrole obcí a krajů popisuje analýza Ministerstva vnitra, která zároveň uvádí, že se rozšíření pravomocí NKÚ jeví jako žádoucí.**
- Kontroly v krajích, obcích i státem a samosprávami ovládaných společnostech mohou provádět nejvyšší auditní instituce ve všech okolních zemích.

Vyjdu-li ze zkušeností z dosud vykonaných kontrol, jednoznačně se potvrzuje opodstatněnost výkonu kontrolní činnosti v oblasti územní samosprávy. Pozitivní reakce na způsob a výsledky kontrol vykonaných NKÚ Slovenské republiky jsou už vidět i ze strany samotných samosprávných orgánů.

Ján Jasovský,
bývalý předseda NKÚ
Slovenské republiky

Každý občan má přirozeně zájem na tom, aby když platí daně, tak aby se s jeho daněmi hospodářilo hospodárně a účelně a aby se tyto peníze nerozházely, nebo nezmizely v nějakých korupčních mechanismech a peníze, které utrácí obce a kraje, jsou úplně stejné peníze, jaké utrácí stát.

Bohuslav Sobotka,
předseda vlády ČR
a předseda ČSSD

Budu rád podporovat jakýkoliv zákon, který rozšíří úměrným způsobem pravomoci kontrolního úřadu, a to samozřejmě za předpokladu, že tyto pravomoci bude NKÚ efektivně vykonávat. Sdílím názor, že je samozřejmě zapotřebí nejenom ústavních změn, ale především přijetí zcela nového zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu, který by především rozšířil okruh kontrolovaných institucí. Zažíváme dnes degenerativní situaci. Jednou z jejích příčin je nedostatek kontrolních vazeb a nedostatek pravomocí Nejvyššího kontrolního úřadu.

Miloš Zeman,
prezident ČR

Pokud se na kontrolora nebudeme dívat jako na strašáka, ale jako na partnera, který nastavuje zrcadlo a pomáhá modelovat moderní procesy řízení a napomáhá efektivnímu hospodaření se svěřenými prostředky, tak každý starosta nebo primátor takovýto přístup bez problémů akceptuje a dokáže ho pozitivně využít v každodenním životě svého úřadu.

Karol Mitrík,
předseda NKÚ
Slovenské republiky

NKÚ v číslech (rok 2013)

- Ukončeno 41 kontrolních akcí.
- Prověřen majetek a finanční prostředky u 235 kontrolovaných osob.
- Podle kontrolních závěrů schválených v roce 2013 byly zkontrolovány finanční prostředky a majetek v celkovém objemu 222 miliard Kč.
- Podáno 5 trestních oznámení na 10 kontrolovaných subjektů.
- Policie si vyžádala součinnost NKÚ celkem v 18 případech.
- Bylo odesláno celkem 28 oznámení finančním úřadům, která souvisela se státním rozpočtem. Souhrnná částka prostředků uvedených v těchto oznámeních činila takřka 2 miliardy Kč.

Podpora poslanců

158 poslanců se v Prohlášení o podpoře Rekonstrukce státu zavázalo podpořit novelu Ústavy ČR, která rozšíří kontrolní pravomoci NKÚ.

Podpořím novelu Ústavy a zákona o NKÚ, která rozšíří kontrolní pravomoci NKÚ na:

- hospodaření a majetkem územních celků a s příjmy a výdaji jejich rozpočtů, a to s z hlediska souladu se zákony.
- hospodaření s majetkem právnických osob, v nichž má Česká republika nebo územní samosprávný celek alespoň 50% majetkovou účast.
- hospodaření s majetkem dalších právnických osob veřejnoprávní povahy jako jsou zdravotní pojišťovny, veřejné výzkumné instituce, dobrovolné svazky obcí, příspěvkové organizace územních samosprávných celků, Regionální rady regionů soudržnosti, ČT, ČRo, ČTK, veřejné vysoké školy a ČNB.

Aktuální návrh

Novela zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu je prováděcí novelou k novele Ústavy (sněmovní tisk č. 43), která čeká na schválení senátorů od června 2014. Ti se tak rozhodli čekat s projednáním tohoto tisku do té doby, než bude připravena a poslanci schválena prováděcí novela k této ústavní změně, a projednat oba tisky souběžně. Oba navržené zákony odpovídají parametrům definovaným projektem Rekonstrukce státu.

Aktuální novela představuje ještě významnější posun v rozsahu kontroly toku veřejných financí a hospodaření s majetkem státu, než dříve předložené návrhy.

Zákon rovněž jasně vymezuje okruh dalších osob, kterých se kontrola hospodaření týká. Jde o samosprávy, státní a obecní firmy. Za zmínku z nich stojí například Česká televize a Český rozhlas.

Zákon se i nadále bez zřejmého důvodu nevztahuje na dceřiné společnosti kontrolovaných právnických osob – v praxi např. ČD Cargo či Severočeské doly. Vzhledem k objemu prostředků, se kterými tyto společnosti hospodaří, je jednoznačně žádoucí, aby i ony podléhaly stejné kontrole jako mateřské společnosti.

Zahraniční praxe

V Německu, Rakousku, Polsku i Slovensku je výslovně stanoveno, že kontrola obcí se vztahuje nejen na zákonnost, ale rovněž na hospodárnost nakládání s veřejnými prostředky. Ve všech těchto zemích může nejvyšší auditní instituce kontrolovat i státní a obecní obchodní společnosti od 50% majetkové účasti.



V Rakousku Účetní dvůr podle Ústavy kontroluje hospodaření Spolku, zemí, svazu obcí, obcí a jiných zákonem určených subjektů práv. Podle zákona kontrole podléhá také hospodaření podniků, ve kterých mají ostatní kontrolované subjekty alespoň 50% účast na kapitálu. Kontrola se vztahuje nejen na soulad s právními předpisy, ale i na přesnost číselných údajů, úspornost, hospodárnost a účelnost.



Německý Spolkový účetní dvůr může kontrolovat i obce při hospodaření s dotacemi Spolku nebo například právnické osoby přímo založené Spolkem. Podle Ústavy SRN SÚD kontroluje účetní správnost, hospodárnost a řádnost rozpočtového a hospodářského vedení spolku včetně nakládání s majetkem se zvláštním režimem a vedení podniků Spolku. Akciové společnosti kontroluje od 50% akcií vlastněných státem. Podniky vlastněné samosprávou kontrolují zemské účetní dvory.



Polský NIK může kontrolovat podle Ústavy a zákona o NIK jednotky místní samosprávy včetně organizačních složek a právnických osob ovládaných samosprávou. Podle zákona o NIK je místní samospráva kontrolována nejen z hlediska zákonnosti, ale i hospodárnosti. Obchodní společnosti může NIK kontrolovat dokonce od jediné akcie vlastněné státem / samosprávou.



Na Slovensku Ústava stanoví působnost kontroly NKÚ podobně jako v předchozích zemích i na obce a vyšší územní samosprávné celky. NKÚ SR vykonává kontrolu z hlediska dodržování všeobecně závazných právních předpisů, hospodárnosti, efektivnosti a účinnosti. Obchodní společnosti může NIK kontrolovat dokonce od 1% akcií vlastněných státem I samosprávou.

Kontroly ve společnostech kótovaných na burze.

V souvislosti s obavou z arbitráží, která sloužila jako argument pro schválení výjimky pro firmy kótované na burze (ČEZ) Poslaneckou sněmovnou, uvádíme krátký přehled zahraničních kontrol nejvyšších kontrolních institucí ve firmách kótovaných na burze. Ani v jednom případě k arbitráži nedošlo.

Polská NIK kontrolovala v minulosti např. akciovou společnost **PKN Orlen**, která je kótovanou obchodní společností s majetkovou účastí státu, nebo společnost **KGHM Polska Miedz S.A.**, která je rovněž kótovanou akciovou společností s majetkovou účastí státu, nebo společnost **PZU** (jedna z nejstarších a největších komerčních pojišťoven v Polsku), která je rovněž kótována na burze a stát v ní má minoritní podíl. Pouze KGHM Polska Miedz S.A. se opakovaně bránila kontrolám NIK, kontroly však nakonec stejně proběhly (k žádným mezinárodním arbitrážím nedošlo) a názory polských právních expertů se přiklání k tomu, že NIK tuto společnost kontrolovat mohla.

Rakouský Účetní dvůr kontroloval například společnost **Österreichische Post AG**, která je kótovanou obchodní společností s 51% účastí státu, ve spojení s nevýhodným prodejem nemovitostí, které vlastnila.

Německý Spolkový účetní dvůr kontroloval například **Deutsche Telekom** (kótovaný na burze) v kauze nepravého ocenění nemovitostí z roku 2002. Telekom je firma kótovaná na burze s podílem státu.

Příklad dobré praxe z Rakouska

V roce 2014 kontroloři Účetního dvora Rakouska prověřili u srovnatelných obcí Vöcklabruck a Wals-Siezenheim poplatky za vodné, stočné a odpady. Kontrola odhalila, že vodné a stočné ve Vöcklabrucku bylo téměř dvojnásobné oproti Wals-Siezenheimu a poplatky za odpad vyšší o téměř 20 %. Součástí kontroly bylo i širší srovnání s dalšími obcemi. Vöcklabruck v porovnání s nimi účtoval nejvyšší poplatky za stočné. Poplatky byly tak vysoké, že šestkrát převýšily stočné v obci s nejpříznivější cenou. Takové srovnání říká jasně: jde to dělat lépe.

Z publikace NKÚ *Zahraniční zkušenosti s kontrolou samospráv a společností s majetkovou účastí státu a samospráv v zemích V4+2*

Kam dosáhne kontrola NKÚ

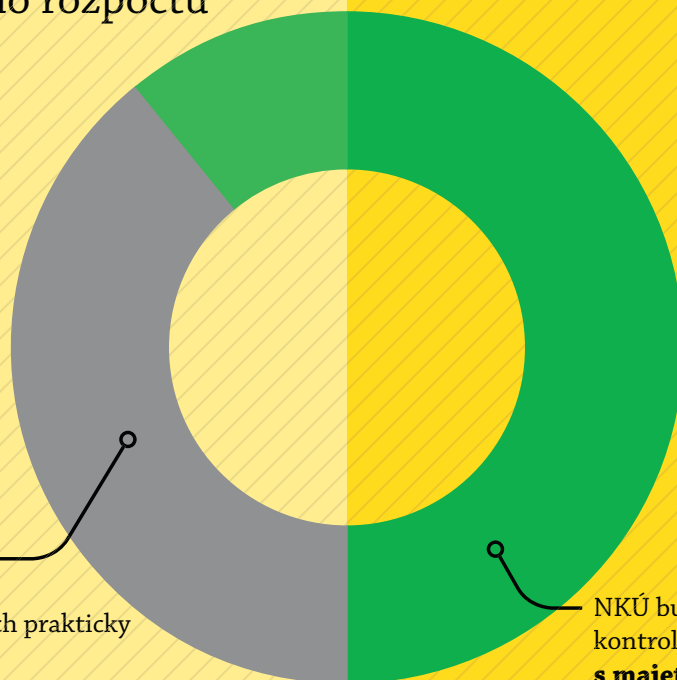
Co může NKÚ kontrolovat dnes

1,1 bilionu korun ročně – výdaje státního rozpočtu

Co by mohl kontrolovat po přijetí zákona

dalších 1,1 bilionu korun každý rok

Mandatorní výdaje
(důchody, dávky, platy zaměstnanců), u kterých prakticky „není co kontrolovat“.



NKÚ bude moci namátkově kontrolovat **hospodaření s majetkem firem vlastněných státem, kraji či obcemi** (v roce 2014 v hodnotě 597 mld. Kč) a **hospodaření s veřejnými prostředky v krajích a obcích** (v roce 2014 v hodnotě 427,8 mld. Kč).

FAQ: mýty, fakta, nejasnosti a argumenty

Kontrola hospodaření územních samosprávných celků prostřednictvím NKÚ představuje porušení práva obcí na samosprávu.

V procesu kontroly se nejedná o omezení nebo o zásah do samostatné působnosti, neboť NKÚ, který provádí kontrolu, pouze formuluje kontrolní zjištění. Navržení a přijetí konkrétních opatření k odstranění zjištěných nedostatků je ve výlučné působnosti starosty a zastupitelstva obce nebo kraje. Ve smyslu § 4 odst. 1 platného znění zákona o NKÚ je kontrola NKÚ obecně zaměřena na prověření souladu kontrolovaných činností s právními předpisy, přezkoumání jejich věcné a formální správnosti a posuzování, zda jsou tyto činnosti účelné, hospodárné a efektivní. NKÚ má vykonávat nezávislou kontrolu (zjišťování a hodnocení skutkového stavu) a jeho kontrolní závěry nejsou rozhodnutími, jimiž by přímo zasahoval do subjektivních práv kontrolovaných osob, tedy i samosprávných celků. NKÚ je nezávislá instituce stojící mimo výkonnou a jinou moc. Pokud by kontroly NKÚ v obcích měly narušovat právo na samosprávu, pak by například kontroly NKÚ státního rozpočtu zasahovaly do práva vlády rozhodovat o využití prostředků, což je zjevný nesmysl.

Nová úprava naopak významně respektuje právo na samosprávu. Zohledňuje postavení územních samosprávných celků jako územních samosprávných společenství občanů ustavených na základě jejich vůle k prosazování jejich oprávněných zájmů. Obdobně, jako je tomu v platné právní úpravě, ve vztahu k vládě a oběma komorám Parlamentu, v návrhu novely zákona o NKÚ se stanovuje i v případě územních samosprávných celků povinnost prezidenta NKÚ zaslat jim kontrolní závěr obsahující shrnutí a vyhodnocení skutečností zjištěných při kontrole provedené u těchto subjektů, jakož i kontrolní závěr z kontroly provedené u jimi zřízené nebo založené právnické osoby nebo u právnické osoby s majetkovou účastí tohoto územního samosprávného celku.

Obce jsou již nyní kontrolovány řadou orgánů. Nepřibude tak kontrolou ze strany NKÚ jen duplicit v kontrole a tudíž i zbytečné administrativní zátěže pro orgány obcí?

Kontrola vykonávaná NKÚ je odlišná od jiných typů kontrol prováděných v obcích, jedná se o jedinou externí nezávislou kontrolu státu, čili problém duplicity kontrol se rozšíření působnosti NKÚ ve skutečnosti netýká. Ten se týká jiných typů kontrol, které řeší Ministerstvem financí připravovaný návrh zákona o řízení a kontrole veřejných financí, jenž přináší zcela nové pojetí prověřování hospodaření a nakládání s veřejnými prostředky založené na modelu jednotného auditu.

NKÚ nenahrazuje plošnou, kontinuální kontrolu, která je prováděná jinými orgány. Kontrola NKÚ má preventivní účel, je prováděna výběrově a má doplňkovou roli k jiným kontrolám, vykonávaným jinými orgány, přičemž tyto jiné kontroly nemá nahrazovat. NKÚ může řadu šetření provádět i bez fyzické přítomnosti na místě a především může svůj postup koordinovat s dalšími kontrolními orgány (např. ministerstvem vnitra, ministerstvem financí apod.). V samotných obcích a městech se podle odhadu NKÚ uskuteční deset až dvacet kontrol ročně. Přesný počet se bude odvíjet od jejich rozsahu a zaměření. Na Slovensku se NKÚ účastní koordinačních porad svolávaných Ministerstvem financí, které napomáhají předcházet duplicitě nebo překrývání výkonu vládních auditů s kontrolními akcemi, které provádí NKÚ. I české NKÚ může koordinovat kontroly s dalšími kontrolními orgány. Z povahy kontrol NKÚ proto plyne, že je naprostý nesmysl, že by byly obce nějak šikanovány nadměrnými kontrolami.

V České republice je přes šest tisíc obcí. Jakým způsobem bude probíhat výběr obcí určených ke kontrole?

NKÚ bude za účelem výběru těch obcí, které bude kontrolovat, používat nástroje, díky kterým je schopen hromadně zpracovávat obrovské množství dat z nejrůznějších systémů. Z vybudovaného datového skladu NKÚ pak očistí a vyhodnotí informace a získá vypovídající srovnání mezi jednotlivými obcemi stejné kategorie, velikosti, ekonomické situace apod. Na fyzickou kontrolu pak NKÚ nepůjde do všech obcí, ale pouze do těch, které se budou objektivně vymykat průměrným hodnotám. Aby nebyly obce zbytečně zatěžovány, NKÚ nejprve nashromáždí dostupné informace, aniž by si o ně musel říkat např. na radnicích či obecních úřadech.

Kontrola NKÚ bude mít pro obce nepochybně pozitivní účinek. Poskytne jim unikátní informace, které od žádného typu kontroly nezískají. Pomohou jim podívat se na práci v obci s potřebným odstupem a ve světle zkušeností jiných obcí. Skvělý příklad může poskytnout zkušenost z Rakouska. Rakouský kontrolní úřad provede srovnání nákladů obdobných obcí. Vezmou např. 5 podobných obcí z různých regionů a tyto obce srovnávají mezi sebou a ukazují, která je zadluženější, která je méně efektivní v oblasti údržby zeleně a která je naopak velmi vysoce efektivní např. v oblasti sociálních služeb. A tyto informace Úřad poskytuje obcím, jež si z nich mohou odnést dobrou praxi a poučit se z nich.

Rozšíření pravomocí NKÚ je zbytečné, protože všechny subjekty stejně nestihne kontrolovat.

NKÚ nenahrazuje plošnou kontrolu, která je prováděná jinými státními orgány. NKÚ realizuje výběrovou kontrolu. NKÚ každoročně vytváří plán kontrolní činnosti, a to na základě podnětů prezidenta Úřadu, viceprezidenta Úřadu a z podnětů členů Úřadu. Podněty vycházejí z vlastní kontrolní činnosti, od Poslanecké sněmovny, Senátu, jejich orgánů a vlády. Navíc už jen samotný Damoklův meč případné externí kontroly může mít na řadě míst blahodárné účinky. Kontrola se ani nemusí stát. I její permanentní hrozba může být sama o sobě prospěšná. Nehledě na to, že nezávislá a dobře provedená kontrola může opravdu na řadu nesrovnalostí poukázat.

Jak se budou moci starostové obcí bránit vůči kontrolnímu závěru NKÚ, který nebudou považovat za opodstatněný?

Proti zjištěním, která budou uvedena v kontrolních závěrech, se orgány obcí nebudou moci odvolat. Postup NKÚ při výkonu kontroly totiž nepodléhá soudnímu přezkumu. Kontrolní závěr však zároveň není ani rozhodnutím, jímž by se zakládaly, rušily nebo měnily oprávnění a povinnosti kontrolovaného subjektu. Kontrolované osoby mají již dnes možnost podat proti zjištěním NKÚ v kontrolním protokolu námítky (viz § 27 zákona č. 166/1993 Sb. o NKÚ) a tato možnost je v novele zákona o NKÚ dána i obcím, tak jak se stalo po rozšíření působnosti NKÚ na obce ve slovenské právní úpravě. Zároveň se navrhuje prodloužit lhůtu pro podání námitek proti kontrolnímu protokolu o provedené kontrole ze stávajících 5 pracovních dnů na 15 kalendářních dnů.

Jaký smysl budou mít kontrolní závěry týkající se obcí a krajů v samostatné působnosti, když Sněmovna, Senát ani Vláda, kterým se závěry v současnosti zasílají, nemohou sjednat nápravu?

V souvislosti s rozšířením působnosti NKÚ dojde též k přiměřenému rozšíření adresátů kontrolních závěrů. Kontrolní závěry týkající se obcí by tedy měly být zasílány přímo kontrolovaným subjektům, případně i příslušným nadřízeným orgánům. Přičemž tento mechanismus může být ještě posílen povinností kontrolovaného subjektu zaslat NKÚ zprávu o provedených opatřeních k nápravě v reakci na doručený kontrolní závěr. Inspirací v tomto mohou být právní úpravy v Polsku a Slovensku. Osoby kontrolované slovenským NKÚ mají totiž povinnost přijmout opatření na odstranění kontrolou zjištěných nedostatků a písemně je předložit NKÚ v jím určených lhůtách. V případě, že jsou tato opatření nedostatečná, je NKÚ oprávněn vrátit písemnou zprávu o přijatých opatřeních statutárnímu orgánu kontrolované osoby. Tento statutární orgán je následně povinen opatření k nápravě ve stanovené lhůtě doplnit. I v polské úpravě informuje kontrolor Najwyższa Izba Kontroli („NIK“ – polská obdoba NKÚ) představeného (statutární orgán) kontrolovaného subjektu nebo jeho nadřízené o zjištěných nedostacích. Představený je pak povinen kontrolora NIK informovat o opatřeních k zabránění rizik či škod. Kontrolor NIK připravuje tzv. po-kontrolní závěr, ve kterém uvede jak výsledky kontroly, tak způsob, jak kontrolou NIK zjištěné nedostatky odstranit. Představený kontrolované osoby má povinnost ve lhůtě uvedené v po-kontrolním závěru informovat NIK jak byla doporučení a připomínky, obsažené v po-kontrolním závěru, implementována do praxe.

Kontrola hospodaření obchodních společností s majetkovou účastí státu nebo územních samosprávných celků prostřednictvím NKÚ bude mít nepříznivý dopad na tyto subjekty.

Samotný výkon kontroly musí být proveden v souladu s požadavkem § 22 odst. 2 písm. b) zákona o NKÚ, tedy musí být šetřena práva a právem chráněné zájmy kontrolovaného subjektu. Součinnost jsou kontrolované osoby povinny poskytnout jen v nezbytném rozsahu odpovídajícím povaze jejich činnosti a technickému vybavení poskytnout materiální a technické zabezpečení pro výkon kontroly, jak plyne z § 24 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb. Tato ustanovení jakoukoli nadměrnou zátěž kontrolovaných subjektů vylučují.

V případě rozšíření kontrol na akciové společnosti s majetkovou účastí státu a dalších subjektů hrozí České republice mezinárodní arbitráže.

Tento argument vychází z teze, že kontrola NKÚ, prováděná v těchto společnostech, diskriminuje zahraniční minoritní akcionáře ve srovnání s majoritním akcionářem – státem (či územním samosprávným celkem), neboť ten může získat více informací. I pokud pomineme fakt, že tento argument není podložen žádnou právní analýzou a že k vedení mezinárodní arbitráže je třeba splnit řadu dalších požadavků, aby vůbec došlo k jejímu zahájení, pak můžeme tento argument jednoznačně odmítnout. Stát jako majoritní vlastník nezíská kontrolou NKÚ více informací o akciové společnosti, než minoritní akcionáři. NKÚ je nezávislý kontrolní orgán, který nemůže být nikým úkolován, zda, kdy a jakou konkrétní osobu má či nemá NKÚ kontrolovat, což vyplývá z § 17 zákon o NKÚ, upravující plán kontrolní činnosti. Stát tak nemůže NKÚ využívat ke zjišťování informací o konkrétní akciové společnosti, jejímž je majoritním akcionářem. Všichni akcionáři mají právo na vysvětlení podle § 357 zákona o obchodních korporacích, kromě toho je možné využít žádosti o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím u těch akciových společností, které lze označit za veřejné instituce (např. ČEZ). Navíc mají kvalifikovaní akcionáři podle § 366 zákona o obchodních korporacích právo požadovat po akciové společnosti svolání valné hromady a projednání jimi navržených záležitostí, tedy i právo vyžadovat informace o výsledcích kontroly NKÚ.

Pro rozšíření pravomocí je také nutné navýšit rozpočet NKÚ a počet zaměstnanců, jinak dojde pouze k rozmělnění kontrol NKÚ na vyšší množství subjektů.

S navýšením rozpočtu NKÚ i počtu zaměstnanců je nezbytné počítat. Na Slovensku řešili rozšíření působnosti výraznou redukcí administrativních činností a zároveň navýšením rozpočtu na mzdy celkem 60 zaměstnanců. Prezident českého NKÚ Miroslav Kala k tomu ve svém projevu v Senátu ČR k projednávání zákona o NKÚ v roce 2013 uvedl, že k naplnění úkolů plynoucích z rozšíření působnosti by mělo postačovat přijetí 60 zaměstnanců v průběhu 3 let. K 31. 12. 2015 pracovalo v NKÚ 464 zaměstnanců, takže by se nutně nemuselo jednat o radikální navýšení počtu zaměstnanců.